

GYMNASIEREFORM, 2003

13-05-2003

Aftale af 28. maj 2003 mellem Regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti om reform af de gymnasiale uddannelser

De gymnasiale uddannelser indtager en central placering i det danske uddannelsessystem mellem folkeskolen og de videregående uddannelser, såvel korte, mellemlange som lange videregående uddannelser.

Uddannelserne tiltrækker i dag et bredt udsnit af unge og – for hf's vedkommende – også voksne.

Den rolle skal fastholdes, men kvaliteten i uddannelserne og fagligheden skal styrkes og fornyes i overensstemmelse med de behov og krav, der følger af ændringerne i samfundet.

Omfattende og hastige forandringer i teknologi og videnskab skaber nye videns- og færdighedsområder, som skal medtænkes i mål og rammer for uddannelserne, fagene og undervisningen, og som øger behovet for at udvikle evner til at arbejde selvstændigt, både individuelt og i team, og på tværs af fag og fagområder. En øget internationalisering inden for teknologi, økonomi, videnskab, kultur og uddannelse indebærer også, at omlægninger af uddannelserne, udvikling af ny faglighed og relevante kompetencer, som matcher behovene i et videnssamfund, er helt afgørende for, at Danmark kan være i front.

Derfor er en reform af de gymnasiale uddannelser helt afgørende for at kunne gennemføre en styrkelse af det samlede uddannelsessystem.

Det faglige niveau, samarbejdet mellem fagene og en bredere almindelse styrkes ved at ophæve den nuværende ordning for det almene gymnasium ("valggymnasiet"), der er opdelt i en sproglig og en matematisk linje, hvor eleverne ud over obligatoriske fag vælger 3-4 valgfag. Ordningen har bl.a. betydet, at fagene står for isoleret i forhold til behovet for samarbejde på tværs af fagene.

Der skal lægges vægt på styrket faglighed og progression samt på øget samspil mellem fagene i alle de gymnasiale uddannelser, og der indføres fælles struktur for det almene gymnasium og de erhvervsgymnasiale uddannelser.

Hf-uddannelsen fornyes indholdsmæssigt, og fagligheden skal i langt højere grad end nu bygge på sammenhænge mellem fagene.

Almindelse og viden kan ikke skilles ad i de gymnasiale uddannelser. Viden skal give almindelse et indhold, og almindelse skal placere viden i en sammenhæng, som viden om de enkelte fagområder i sig selv ikke giver. Med den hastige samfundsudvikling er der brug for at besinde sig på skolens begreb om almindelse, således at det afspejler de centrale temaer for mennesker i det 21. århundrede. Traditionelt er almindelsen overvejende humanistisk og samfundsvidenskabelig i sin orientering, og begge tilgange skal fastholdes og uddybes. Det er imidlertid afgørende for fremtidens demokratiske beslutningsprocesser, at borgerne får en øget forståelse for den naturvidenskabelige og teknologiske udvikling. Derfor skal dette aspekt have en styrket position i dannelsesdimensionen i de gymnasiale uddannelser.

Reformen af de gymnasiale uddannelser bygger på inspiration og indhentede erfaringer fra hhv.

Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser (fra 1999) og det omfattende hf-forsøgsarbejde, der har været gennemført siden 1997.

1. Målene med reformen

Den samlede reform af de fire gymnasiale uddannelser - det almene gymnasium, højere handelseksamen (hhx), højere teknisk eksamen (htx) og højere forberedelseseksamen (hf) - skal tjene tre overordnede mål:

- Uddannelsernes studieforberegende funktion skal styrkes. Derfor skal der lægges større vægt på fagligheden i uddannelserne og på studenternes reelle studiekompetence, dvs. på deres muligheder for at gennemføre en videregående uddannelse.
- De forskellige uddannelsers almindende funktion skal opdateres og udbygges. Derfor skal der foretages en indholdsmæssig fornyelse af fagene, der skal stilles krav om øget samspil mellem fagene, og naturvidenskabelige dimensioner skal have en mere markant plads i det almene gymnasium og i hf.
- De fire uddannelser skal fortsat have hver sin klare profil, der understreges gennem formålsbestemmelser, fagrække og indhold. Uddannelserne skal tage udgangspunkt i de unges forudsætninger og interesser og vil udgøre valgmuligheder, der bidrager til at motivere, engagere og aktivere de unge og dermed styrke deres

faglige udbytte. Flexibiliteten mellem de enkelte uddannelser skal øges. Derfor skal de 3-årige uddannelser opbygges med fælles struktur, og der skal være frie valgfag på tværs af alle fire uddannelser.

Udmøntningen af reformen sker, så den får virkning fra og med skoleåret 2005/2006

2. Formålet med de gymnasiale uddannelser

Alle fire gymnasiale uddannelser giver adgang til alle videregående uddannelser, men muligheden for optagelse på en videregående uddannelse er på samme måde som i dag afhængig såvel af den enkelte elevs valg af fag og niveauer som af den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til den adgangsgivende eksamen.

De 3-årige gymnasiale uddannelser og det 2-årige hf er ligeværdige uddannelser med fælles grundlæggende karakteristika for en gymnasial uddannelse for unge. Formuleringen af formålet med hf skal samtidig være dækkende for voksne, der gennemfører hf som enkeltfag. Formålsbestemmelserne for de fire uddannelser kan derfor ikke være fuldt ud identiske. Men det skal afspejles i det overordnede formål for uddannelserne, at de alle er studieforberedende, alment dannende og giver grundlag for videregående uddannelse.

· Formålsbestemmelserne for de fire gymnasiale uddannelser koordineres, så både ligheder og forskelle fremhæves. Formålsbestemmelserne skal på samme tid tilgodese kravet om en klar profil for hver af de enkelte uddannelser og behovet for øget fleksibilitet mellem uddannelserne.

Formålsbestemmelserne består således af en indledende tekst, der er fælles for alle fire gymnasiale uddannelser, en tekst, der er fælles for de gymnasiale ungdomsuddannelser, samt en efterfølgende profilering af den enkelte uddannelse.

Formålsbestemmelsen for hf-enkeltfag skal afspejle, at denne ordning har en tydelig voksenprofil, der klart adskiller den fra de gymnasiale ungdomsuddannelser.

3. Fælles for de fire gymnasiale uddannelser 3.1. Optagelse til de gymnasiale uddannelser

For at sikre, at de fire gymnasiale uddannelser fremtræder som ligeværdige tilbud, skal

· Indgangsniveauet være ens, og de faglige adgangskrav (herunder aflagt afgangsprøve fra folkeskolen i dansk, matematik, fysik-kemi(-biologi), engelsk og 2. fremmedsprog) skal være på samme niveau.

Overgangen fra grundskolen til en gymnasial uddannelse skal være tydelig og mærkbar. Det er et fælles ansvar for den afleverende og den modtagende skole at medvirke til en god afvikling af overgangen. Den uddannelsesplan, som elever udarbejder i grundskolen, skal bl.a. indeholde mål for elevens uddannelse efter grundskolen, og skolen skal forholde sig til disse mål.

Der findes ikke en samlet evaluering af, hvordan ordningen med uddannelsesplaner fungerer i praksis.

· Undervisningsministeren tager initiativ til en evaluering af ordningen med henblik på, at uddannelsesplaner udvikles til et mere forpligtende og mere informativt redskab i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse.

De modtagende skoler melder på forhånd ud om deres forventede udbud af studieretninger mv. for at give de kommende elever et godt grundlag for valg af skole. Når eleverne efterfølgende søger optagelse og i den forbindelse angiver skoleønsker, giver de samtidig en foreløbig interessetilkendegivelse i forhold til studieretningsvalg mv. af hensyn til skolernes planlægning.

Det endelige valg af studieretning finder sted ved afslutningen af grundforløbet, dvs. efter et halvt år, jf. pkt. 4.1.

3.2. Uddannelsernes mål

Målet med hver af de gymnasiale uddannelser er at give eleverne mulighed for at forberede sig til videregående uddannelse, og at eleverne herved tilegner sig almindelig viden og kompetencer i overensstemmelse med uddannelsens profil. Eleverne skal opnå almindelig viden og studiekompetence gennem uddannelsens faglige bredde og dybde i kombination med samspillet mellem fagene.

Uddannelsen skal udvikle elevernes fortrolighed med forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor krav til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden og samarbejds miljøer har stor betydning.

Hensigten er at stimulere elevernes virkelyst og opfindsomhed samt at udvikle de faglige og personlige kompetencer gennem undervisnings- og arbejdsformer, der udfordrer elevernes innovative evner. Stærk og kreativ faglighed er en forudsætning for opfindsomhed og indsigtfuld innovation.

En ny struktur med øget vægt på samspil mellem fagene i uddannelsen vil understøtte målene med uddannelserne.

3.3. Faglige mål

Der skal fastholdes en national standard for hver af de gymnasiale uddannelser. En national standard er vigtig, fordi de gymnasiale uddannelser giver adgang til videregående uddannelser, og eksamensresultaterne anvendes konkret ved optagelsen til disse uddannelser. Det indebærer, at et givet resultat af en gymnasial uddannelse bør være udtryk for samme faglige niveau, uanset hvor i landet uddannelsen er gennemført. Den nationale standard sikres bl.a. gennem centralt fastsatte mål og gennem nationale prøver og eksamener.

De centralt fastsatte mål for, hvad eleverne skal vide og kunne i de enkelte fag - og i de forløb, der bygger på samspil mellem fagene, dvs. hhv. almen studieforbereelse, studieområder og studieretningsprojekt, jf. nedenfor - skal gøres klarere og udformes, så der bliver sammenhæng med de netop vedtagne ændringer af folkeskolen. Målene skal være tydelige, forpligtende og direkte anvendelige til styring af undervisningen. Især lægges der vægt på tydelige mål for de helt centrale dele af fag- og stofområderne.

Klare mål stiller øgede krav til en mere systematisk intern evaluering af målopfyldelsen. Evalueringen skal sikre, at eleven får en klar tilbagemelding om egne styrker, svagheder og fremskridt, ligesom den giver læreren mulighed for at vurdere effekten af undervisningen.

- Det faglige niveau i et givet fag skal være ens på tværs af de gymnasiale uddannelser, men det faglige indhold afpasses naturligvis efter profilen for den uddannelse, som faget indgår i. Eksempelvis vil et A-niveau i matematik være udtryk for ækvivalente faglige mål, selv om faget på htx er tonet i retning af tekniske fag, og det på hhx i højere grad retter sig mod anvendelser inden for økonomi.

- Der gives større frihed for de enkelte skoler, lærere og elever til inden for de centralt fastsatte rammer selv at bestemme, hvordan undervisningen - såvel indhold som form - skal gennemføres for bedst muligt at realisere målene. I erkendelse af, at eleverne er forskellige, skal der være plads til at benytte forskellige veje.

3.4. Den nationale standard sikres bl.a. gennem prøver og eksamen

Der er reelt kun to prøveformer i de nuværende gymnasiale uddannelser med bl.a. den større skriftlige opgave som undtagelse: en enkeltfaglig, individuel skriftlig eller mundtlig prøve. Disse prøveformer er ikke alene egnede til at evaluere, i hvilket omfang de ændrede tilrettelæggelses- og undervisningsformer og det øgede samspil mellem fagene vil bevirke, at eleverne opnår en styrket faglighed og en øget studiekompetence.

- De eksisterende prøveformer suppleres med nye. Den enkelte elev skal møde flere prøveformer end i dag, således at opnåelsen af de forskellige kompetencer, der indgår i uddannelsen, dokumenteres. Den samlede eksamen for en elev skal således afspejle, at eleven har mødt en bred vifte af forskellige prøveformer under uddannelsen. Den variation i prøveformerne, der skal tilstræbes, sker bl.a. på baggrund af erfaringerne med udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser. Der er således ikke tale om hverken at forøge antallet af prøver eller at forlade de nuværende prøveformer, men at der tilføjes nye former, så dokumentationen af den enkelte elevs viden og kunnen bliver væsentligt mere nuanceret end i dag. Der vil fortsat skulle ske en individuel bedømmelse af den enkelte elev.

- Prøveformerne er som i dag centralt fastsat, medmindre undervisningsministeren træffer anden beslutning vedrørende de mundtlige prøver. Den nærmere udformning udmøntes i bekendtgørelser.

- Der udarbejdes fælles eksamensbestemmelser for de fire gymnasiale uddannelser, således at der – i modsætning til i dag – bliver samme regler for udregning af eksamensgennemsnit, (idet karaktererne vægtes efter fagenes niveau), samme vilkår for tilladte hjælpemidler ved prøverne, samme adgang til syge- og omprøver mv.

3.5. Nye arbejdsformer – aktiv deltagelse

Reformens hovedsigte - at styrke fagligheden og elevernes reelle studiekompetence - realiseres ved bl.a. at inddrage nye arbejdsformer, fx projektarbejde, hvor eleverne mere selvstændigt fordyber sig i en problemstilling, eller virtuelle arbejdsformer. Disse nye arbejdsformer stiller øgede krav til elevernes aktive deltagelse i undervisningen og til deres ansvarlighed.

Der skal lægges vægt på en styrkelse af studiemiljøet, bl.a. gennem udvikling af værkstedsundervisning, mentorordninger og lektiecafé mv. for at styrke grundlaget for, at alle elever opnår et godt fagligt udbytte, også elever fra miljøer uden tradition for boglige og teoretiske studier.

Eleverne i de gymnasiale uddannelser har mødepligt, og elevernes fremmøde og aktive deltagelse er grundlæggende forudsætninger for at kunne realisere reformens sigte med hensyn til nye arbejdsformer og samspil mellem fagene.

Undersøgelser af omfanget af elevernes fravær viser, at en stor del af eleverne har en forsømmelsesprocent, som ligger omkring de centralt fastsatte grænser for, hvornår rektor er forpligtet til at gribe ind over for henholdsvis en elevs samlede fravær og fravær i et enkelt fag. Niveauet for fravær skal derfor bringes ned.

Øget fokus på bl.a. løbende intern evaluering, test og screening kan medvirke til at sætte elevernes fremmøde og aktive deltagelse i centrum og være med til at nedbringe fraværet.

- Rektor har en forpligtelse til at sikre, at der reageres tidligt på elevernes forsømmelser, og er forpligtet til at sikre, at eleverne får den nødvendige vejledning, herunder at de bliver gjort opmærksom på skolens støttemuligheder.

- De nuværende bestemmelser om mødepligt suppleres med krav til den enkelte elev om at deltage aktivt i undervisningen, herunder at aflevere skriftlige opgaver, der både kvantitativt, men også kvalitativt lever op til de fastsatte krav.

De nuværende centralt fastsatte grænser for, hvornår en rektor eller forstander er forpligtet til at gribe ind over for fravær i det almene gymnasium og hf ophæves, således at der bliver ens regler for alle fire gymnasiale ungdomsuddannelser.

- De enkelte skoler fastsætter nærmere regler om mødepligt og fravær i deres studie- og ordensregler, og eleverne gøres bekendt hermed. Undervisningsministeriet vil udarbejde en vejledning, som skolerne kan gøre brug af, når de skal udarbejde de lokale studie- og ordensregler.

Efter de eksisterende regler i bekendtgørelsen for det almene gymnasium skal rektor rådgive de enkelte elever på baggrund af deres standpunkt, herunder bl.a. om en elev efter rektors vurdering bør gå en klasse om eller helt forlade uddannelsen. Det er imidlertid eleverne selv, der træffer beslutning om oprykning til næste klasse.

Eleverne kan dermed tilsidesætte et råd om eventuelt at gå ud eller gå et klassetrin om. De nuværende erfaringer viser, at elever, der har modtaget et sådant råd, sjældent følger rådet og derfor ofte melder sig ud senere.

- Reglerne - i bekendtgørelsesform - ændres, så oprykning til næste klasse betinges af et tilstrækkeligt udbytte af det hidtil gennemførte undervisningsforløb. Rektor/forstander tillægges beføjelse til i særlige tilfælde at forhindre oprykning, hvis elevens gennemsnit er mindre end 6,0 af de karakterer, eleven har opnået ved skoleårets afslutning.

En beskrivelse af, hvordan ministerens bemyndigelse med hensyn til regler om mødepligt og oprykning tænkes udmøntet, fremgår af bilag 1 til aftalen.

4. De 3-årige gymnasiale uddannelser

De 3-årige gymnasiale uddannelser skal have hver sin klare profil, sådan at de unges forskellige interesser og forudsætninger kan tilgodeses gennem et varieret uddannelsesudbud.

Profilen for det almene gymnasium skal skærpes gennem en opprioritering af målrettet faglighed med vægt på tydeligere mål for faglig viden og færdigheder og for faglige kompetencer. Som et integreret led i opbygning af studiekompetencen skal uddannelsen have et ajourført dannelseperspektiv med vægt på en integreret faglig og personlig kompetenceudvikling og på udvikling af personlig og social identitet.

De erhvervsgymnasiale uddannelser, hhx og htx, skal fastholde og styrke profilen som gymnasiale uddannelser med et erhvervsrelateret studieforberedende indhold, hvor tilgangen til fagene ofte tager udgangspunkt i virkelighedsnære forhold. Begge uddannelser skal desuden fortsat indeholde mere alment orienterede fag.

4.1. Grundforløb og studieretninger

Styrkelse af fagligheden og studiekompetencen vil ske gennem en præcisering af målene for fagene, gennem øget vægt på samspil mellem fagene og gennem en organisering af uddannelsen i *grundforløb* og *studieretninger*.

Elevernes forudsætninger for at træffe et valg om faglig specialisering skal styrkes, så de har stiftet bekendtskab med gymnasial faglighed og gymnasiale arbejdsmetoder inden dette valg.

- De 3-årige gymnasiale uddannelser inddeles derfor i et grundforløb på ½ år, der er fælles for alle, og et efterfølgende studieretningsforløb på 2½ år, som den enkelte elev vælger inden for nærmere fastsatte rammer.

Grundforløb

Eleverne skal fra starten mærke et markant skifte i overgangen fra folkeskolen til gymnasial uddannelse.

Grundforløbet skal give eleverne faglig indsigt og forståelse samt en indføring i gymnasiale arbejdsmetoder som grundlag for deres valg og gennemførelse af studieretning. Grundforløbet skal samtidig danne basis for at udvikle almindelig dannelse. Når grundforløbet afgrænses til ½ år, skabes der - i forhold til i dag - rum for øget faglig fordybelse i det efterfølgende 2½-årige studieretningsforløb.

- Grundforløbet består i det almene gymnasium af fagene dansk, engelsk, historie, idræt, matematik, samfundsfag, et kunstnerisk fag, et naturvidenskabeligt fag og 2. fremmedsprog – sidstnævnte kan evt. efter skolens beslutning begynde samtidig med studieretningsforløbet - samt en timeramme ("almen studieforberedelse") for samarbejde mellem fagene. Timerammen fremkommer ved, at en minimumsprocentdel

af det samlede omfang af grundforløbet afsættes til almen studieforberedelse. I grundforløbet indgår desuden et naturvidenskabeligt forløb samt et forløb i almen sprogforståelse – i et samarbejde mellem sprogfagene - for at sikre, at alle elever tilegner sig redskaber, der kan anvendes i alle sprogfagene.

· I hhx-uddannelsen består grundforløbet af fagene dansk, engelsk og matematik samt en ramme ("studieområdet") for virksomhedsøkonomiske, samfundsøkonomiske og kulturelt orienterede temaer både hver for sig og på tværs. 2. fremmedsprog indgår i grundforløbet eller begynder evt. samtidig med studieretningsforløbet efter skolens beslutning. I temaerne indgår sproglige og kommunikative indholdselementer.

· I htx-uddannelsen består grundforløbet af fagene dansk, engelsk og matematik samt en ramme ("studieområdet") for teknologiske, samfundsvidenskabelige og naturvidenskabelige faglige temaer både hver for sig og på tværs. I temaerne indgår sproglige og kommunikative indholdselementer.

I alle de 3-årige gymnasiale uddannelser skal grundforløbet præges af undervisning i fag og metoder, og i almen studieforberedelse, hhv. studieområdet, skal undervisningen tilrettelægges med særligt sigte på, at de fag, der indgår, bidrager med hver deres faglighed til at skabe sammenhæng og overblik.

Grundforløbet opbygges, så eleverne - ved brug af merit og substitution - senest ved afslutningen af grundforløbene kan skifte uden tab af tid mellem de 3-årige gymnasiale uddannelser.

Studieretningsforløb

Ved afslutningen af grundforløbet fordeles eleverne på hold efter valg af studieretning. De har således fællesfag og studieretningsfag på samme hold. Dermed skabes der for første gang siden 1950'erne mulighed for fagsamarbejde både inden for fællesfag, inden for studieretningsfag og på tværs af fællesfag og studieretningsfag. Et sådant samspil mellem fagene giver helt nye muligheder for faglig fordybelse og styrkelse af fagligheden. Det giver også mulighed for at indtænke alle aspekter af almindelsen. Fagene kan i fremtiden i en sammenhængende periode på 2½ år behandles med den dybde, der karakteriserer det højeste gymnasiale niveau. I dag har eleverne typisk kun 1 eller 2 år til at beskæftige sig med højniveaufagene.

I studieretningsforløbet har hver elev et antal (op til 3 i det almene gymnasium og htx og op til 4 i hhx) valgfag, som udbydes på tværs af studieretningerne, og som derudover kan udbydes på tværs af alle fire gymnasiale uddannelser. Specielt kan der i valgfagsudbuddet indgå obligatoriske fag fra en af de andre gymnasiale uddannelser.

· Der fastlægges centralt kriterier, dels for antallet af fag og niveauer i en studieretning, dels om bindinger mellem fagene i den enkelte studieretning for at sikre, at fagene kan støtte hinanden. En nærmere beskrivelse heraf fremgår af bilag 3 til aftalen.

· I det almene gymnasium omfatter studieretninger, der indeholder et begyndersprog eller et klassisk sprog på A-niveau som 3. fremmedsprog, kun 2 fag, der begge er på A-niveau. Alle andre studieretninger indeholder 3 fag, der kan være på AAA-, AAB-, ABB-, AAC- eller ABC-niveau. Alle elever skal normalt mindst have 4 fag på A-niveau, 3 fag på B-niveau og 7 fag på C-niveau.

De obligatoriske fag er: dansk A, historie A, oldtidskundskab C og religion C. Desuden skal eleverne mindst have B-niveau i engelsk og B-niveau i 2. fremmedsprog, dog A-niveau, hvis eleven har valgt et begyndersprog som 2. fremmedsprog, samt mindst C-niveau i samfundsfag, idræt, et kunstnerisk fag, matematik, og fysik. Blandt fagene kemi, biologi og naturgeografi fastlægger skolen forløds, hvilke to fag der på mindst C-niveau indgår i den enkelte studieretning. Alle elever skal vælge et af fagene fysik, kemi, biologi eller naturgeografi på mindst B-niveau. Dette gælder dog ikke elever, der ud over engelsk B og fortsættersprog B har to begyndersprog A som 3. og 4. fremmedsprog, og elever, der ud over engelsk B har græsk A, latin A og et begyndersprog A.

Alle elever har fortsat mindst to fremmedsprog. Andet fremmedsprog kan være enten elevens fortsættersprog B, dvs. tysk eller fransk afhængigt af, hvad eleven har haft i folkeskolen, eller tilsvarende kvalifikationer erhvervet på anden vis, eller et begyndersprog, der skal vælges på A-niveau således, at det bliver et reelt fungerende sprog for eleven. Vælger eleven et begyndersprog som 2. fremmedsprog, betyder det, at den pågældende har mindre valgfrihed i sammensætningen af sit gymnasieforløb.

Der udbydes en række valgfag på A-, B- og C-niveau, der kan vælges på tværs af studieretninger. Antallet af valgfag afhænger af, hvilke fag og niveauer der indgår som studieretningsfag.

De erhvervsgymnasiale uddannelser skal generelt understøtte en kultur, der ansporer eleverne til innovation og iværksætter, så unge motiveres til at etablere noget nyt og til at være selvstændige

- Innovation og iværksætteri indtænkes derfor som et fast element i de obligatoriske forløb i både hhx- og htx-uddannelsen, og der iværksættes som led i udviklingsprogrammet, jf. afsnit 10, forsøg med et selvstændigt, nyt valgfag inden for innovation og iværksætteri.

- I hhx-uddannelsen gælder samme principper for antallet af fag og niveauer i studieretningerne som nævnt ovenfor. De obligatoriske fag er: dansk A, erhvervsøkonomi B, afsætning B, engelsk A, 2. fremmedsprog B, dog A, hvis eleven har valgt et begyndersprog som 2. fremmedsprog, samtidshistorie B, international økonomi B, samfundsfag C, matematik C og erhvervsret C.

Der udbydes en række valgfag på A-, B- og C-niveau, der kan vælges på tværs af studieretninger. Antallet af valgfag afhænger af, hvilke fag og niveauer der indgår som studieretningsfag.

- I htx-uddannelsen indeholder alle studieretninger 3 fag. De obligatoriske fag er: dansk A, teknik A, teknologi B, matematik B, fysik B, kemi B, biologi C, engelsk B, teknologihistorie C, samfundsfag C og kommunikation/it C. Der udbydes en række valgfag på A-, B- og C-niveau, der kan vælges på tværs af studieretninger. Antallet af valgfag afhænger af, hvilke fag og niveauer der indgår som studieretningsfag.

En styrket sammenhæng og fleksibilitet mellem uddannelserne indebærer, at de faglige niveauer (A, B og C) er fælles for ensartede fag på tværs af uddannelserne, mens selve indholdet af fagene vil være forskelligt. Det indebærer også, at der

- i alle uddannelserne kan vælges valgfag på tværs af alle fire gymnasiale uddannelser.

4.2. Styrkelse af naturvidenskab og matematik

I det almene gymnasium styrkes naturvidenskab gennem

- indførelse af det nye forløb, almen studieforberedelse, hvor der lægges vægt på, at også naturvidenskabelige dannelseselementer indgår som en væsentlig baggrund for en sammenhængende videnskabelig og historisk forståelse.

- indførelse af et naturvidenskabeligt forløb i grundforløbet med fagelementer fra biologi, fysik, naturgeografi og kemi.

- øgede muligheder for samspil mellem de naturvidenskabelige fag. Forsøg med særlige naturvidenskabelige klasser og med fagpakker inden for matematik, fysik og kemi har vist, at et øget samspil på fagenes høje niveauer styrker mulighederne for faglig fordybelse.

- bedre muligheder for, at særligt interesserede elever kan tone deres uddannelse i naturvidenskabelig retning. Matematik C skal være obligatorisk for alle i det almene gymnasium. For at styrke naturvidenskab stilles der som nævnt krav om, at alle elever skal have mindst ét naturvidenskabeligt fag på mindst B-niveau. Undtaget fra kravet er dog de mest sprogligt orienterede elever, der har valgt mere sprog end de mest sproglige i det nuværende gymnasium i dag har mulighed for.

Styrkelsen af naturvidenskab sker således dels ved at udbygge og supplere de dannelsesmæssige aspekter for alle elever i forhold til i dag, dels ved at give de særligt interesserede bedre muligheder for faglig fordybelse gennem studieretningsfag og valgfag.

På hhx-uddannelsen skal alle elever som noget nyt gennemføre matematik på mindst niveau C. I den nugældende uddannelsesordning er matematik et valgfag, hvilket bl.a. indebærer, at undervisningen i de økonomiske fag ikke for alle elever kan gennemføres på grundlag af matematiske forudsætninger på gymnasialt niveau. Sigtet med ændringen er, at alle elever i de gymnasiale uddannelser får en grundlæggende matematisk kompetence. Elever, der ikke gennem studieretningen har matematik på et højere niveau, afslutter med eksamen til C-niveau efter 1. år.

På htx-uddannelsen bliver kemi obligatorisk på B-niveau, hvor det i dag kun er obligatorisk på C-niveau.

4.3. Almen studieforberedelse i det almene gymnasium - studieområder på hhx og htx

Faglighedsbegrebet i de gymnasiale uddannelser skal opdateres. Gennem alle 3 år skal der – ud over den traditionelle faglighed – lægges vægt på at styrke samspillet mellem fagene og på de kompetencer, eleverne opbygger gennem det faglige arbejde. Herved udvides uddannelsernes målsætning til at omfatte såvel fagligheden i sig selv som evnen til at anvende det lærte i relevante situationer.

Det sker ved at indføre en timeramme til almen studieforberedelse, hhv. studieområder, som er et organiseret samspil mellem en række gymnasiale fag, der dels skal sikre samarbejde og sammenhæng mellem fagene med henblik på almindelig formål, dels sikre progression i elevrollen fra folkeskoleelev over gymnasieelev til studerende med henblik på studieforberedende formål.

- Der afsættes en timeramme til henholdsvis almen studieforberedelse (i det almene gymnasium) og til studieområdet (i de erhvervsgymnasiale uddannelser) for at sikre et sådant samspil. Timerammen fremkommer

såvel i grundforløbet som i studieretningsforløbet ved, at en minimumsprocentdel af det samlede omfang af de respektive forløb afsættes til almen studieforberedelse.

Almen studieforberedelse, henholdsvis studieområdet, strækker sig gennem hele det 3-årige gymnasieforløb. Timerammen er størst i grundforløbet, hvor sigtet - ud over at sikre samarbejde og sammenhæng mellem fagene - er at sikre progression i elevrollen fra folkeskoleelev til gymnasieelev. I det efterfølgende studieretningsforløb på 2½ år er timepuljen væsentligt lavere og med færrest timer i 2.g. Her lægges vægten på progressionen fra gymnasieelev til studerende.

4.4. Nyt indhold i fagene

Samtlige gymnasiale fag fornyes indholdsmæssigt med vægt på mål for faglige viden og færdigheder, og der lægges øget vægt på fordybelse og samspil mellem fagene. Specielt kan nævnes:

- Faget oldtidskundskab i det almene gymnasium forpligtes både på at belyse forhold fra antikken op gennem tiden og på at belyse nutidige problemstillinger gennem antikke tekster
- Faget historie indgår sammen med dansk i samtlige studieretninger og får derfor et særligt ansvar for at medvirke til at skabe helhed og sammenhæng i gymnasieforløbet. Faget forpligtes på aktivt at spille sammen med de øvrige fag og fagområder. En vigtig opgave for historiefaget er, at undervisningen medvirker til at skabe historisk viden, bevidsthed og identitet hos eleverne.
- Indførelse af samfundsfag som obligatorisk fællesfag indebærer en nytænkning af fagets mål og indhold.
- Faget idræt nytænkes sådan, at eleverne gennem idrætsfaget får bedre indsigt i og viden om betydningen af motion og kost mv. Den adgang, der har været for eliteidrætsudøvere, der opfylder de idrætslige kriterier, der er opstillet af TEAM Danmark til at udstrække en 3-årig gymnasial uddannelse over 4 år, opretholdes.
- Styrkelsen af de naturvidenskabelige fag sker såvel i grundforløbet som i studieretningsforløbene, men hovedsageligt i studieretningsforløbene. Styrkelsen indebærer, at alle elever uanset valg af studieretning får naturvidenskabelige fag igennem hele uddannelsesforløbet. Indholdet i de naturvidenskabelige fag nyudvikles, så alle naturvidenskabelige elementer indtænkes, hvilket bl.a. vil bidrage til, at de mere sprogligt og samfundsfagligt orienterede elever indføres i naturvidenskab på en ny måde.
- Faget geografi skifter karakter og betegnes naturgeografi. Det nye fag forpligtes på at give en sammenhængende omverdensforståelse baseret på naturgeografisk og geologisk viden om, hvad der får forskellige egne på Jorden til at fremtræde forskelligt og byde mennesker i verdens regioner forskellige livsvilkår. Undervisningen skal give eleverne faglige og metodiske redskaber til at kunne observere, iagttage, analysere og forklare geografiske og geologiske naturfænomener og til at koble vidensområder fra forskellige områder af faget til en sammenhængende forståelse af komplekse, naturvidenskabelige emner.
- En øget faglighed og kvalitet målt med internationale standarder forudsætter også, at den internationale dimension i uddannelsernes styrkes. Internationale synspunkter skal integreres i undervisningen, så de unge opnår kompetencer med henblik på at kunne begå sig i en internationalt orienteret verden.

5. Studenterkursus

Studenterkursus giver mulighed for at aflægge studentereksamen efter et 2-årigt kursusforløb med samme mål som en studentereksamen fra en gymnasieskole og struktureret efter tilsvarende principper som det almene gymnasium med de tilpasninger i bl.a. fagrække og uddannelsestid, som nødvendiggøres af det komprimerede 2-årige forløb og den særlige målgruppe. Et 2-årigt kursusforløb adskiller sig tydeligt fra det 2-årige hf, således at de to uddannelser har forskellige målgrupper.

· For unge med særligt gode forudsætninger skal der fortsat være mulighed for at aflægge studentereksamen efter et 2-årigt komprimeret kursusforløb på et studenterkursus med samme mål som en studentereksamen på en gymnasieskole.

· Studenterkurser udbyder og opretter studieretninger og valgfag svarende til ordningen for det almene gymnasium. Studieretningerne vælges ved starten på det 2-årige forløb, og kravene til det almene gymnasiums grundforløb overføres til studieretningsforløbet i en kursustilpasset form.

Ordningen for studenterkursus får virkning fra og med skoleåret 2006/2007.

6. Reform af hf-uddannelsen

Det 2-årige hf henvender sig til unge, der ønsker en gymnasial uddannelse med en tilgang, der i højere grad end de øvrige gymnasiale uddannelser kombinerer det teoretiske stof med en praksis- og anvendelsesorienteret faglighed.

Det er et væsentligt mål med det nye hf at forbedre kursisternes reelle studiekompetence. Det skal ske gennem en indholdsmæssig fornyelse, gennem præcisering af målene med undervisningen, gennem ændringer i

arbejds-, tilrettelæggelses- og evalueringsformer samt gennem en faglighed, der i langt højere grad end hidtil bygger på sammenhæng mellem fagene. Denne sammenhæng og en bredere perspektivering af fagligheden udmøntes blandt andet i et formaliseret samarbejde mellem fag i faggrupper samt gennem krav og timeramme til projektforsløb. Målene herfor har lighedspunkter med kravene til almen studieforberedelse i det almene gymnasium.

Hf-enkeltfag skal opretholdes som et tilbud, der er rettet mod de voksne og deres behov for at udbygge deres kvalifikationer set i lyset af målsætningen om livslang læring. Enkeltfagsordningen skal have en tydelig voksenprofil, der klart adskiller den fra det 2-årige forløb.

De nuværende regler om optagelse på hf bibeholdes.

Hf giver – som de tre 3-årige gymnasiale uddannelser – grundlæggende kompetence til optagelse på enhver videregående uddannelse, afhængigt af den enkelte hf-kursists valg af fag og den pågældende videregående uddannelses specifikke krav til den adgangsgivende eksamen.

Forbedring af kursisternes reelle studiekompetence sikres ved en faglighed, der i langt højere grad end tidligere bygger på sammenhænge mellem fagene. Dette udmøntes blandt andet i, at

- Det samlede timetal forøges, og der vil ske en styrkelse af grundfagene dansk, engelsk og matematik samt af naturvidenskab.
- Der etableres et formaliseret samarbejde mellem fag i faggrupper.
- De obligatoriske fag er: dansk A, engelsk B, idræt C, matematik C og et praktisk/musisk fag C samt de to faggrupper: kultur- og samfundsfaggruppen og den naturvidenskabelige faggruppe.
- Kultur- og samfundsfaggruppen indeholder fagene historie B, samfundsfag C og religion C og er gennemgående i hele det 2-årige forløb.
- Den naturvidenskabelige faggruppe indeholder fagene biologi, geografi og kemi og afsluttes efter første år. Undervisningen fører frem til C-niveau i alle 3 fag.

Et fuldt hf-forløb består således af:

- Dansk A, engelsk B og historie B samt matematik, biologi, geografi, kemi, religion, samfundsfag, idræt, praktisk/musisk fag, alle på C-niveau.

Den enkelte kursist skal herudover gennemføre 2-4 valgfag, som minimum 2 fag på B-niveau eller et fag på B-niveau samt 2 på C-niveau.

Ved planlægningen af undervisningen kan der tages hensyn til de vidensområder og de arbejdsformer, som hf'erne bliver mødt med på de videregående uddannelser, de typisk vælger.

- Der indføres derfor mulighed for en toning af hf-uddannelsen gennem udbud af bestemte pakker af valgfag – fx under overskriften Sprog, Sundhed, Miljø eller Pædagogik -, hvorved det enkelte hf-kursus får en vis frihed til at skabe sin egen profil i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

En sådan toning rækker ikke ved hf-uddannelsens generelle studiekompetence, men skal ses som en ny mulighed for kursister, der vælger hf-uddannelsen.

På grundlag af erfaringerne fra hf-forsøgsarbejdet åbnes der for

- Mulighed for at imødekomme ønsker fra lokalsamfundet om etablering af hf-uddannelser over 3 år med supplerende kompetence i kombination med søfartsuddannelsen og landbrugsuddannelsen. Den adgang, der har været for eliteidrætsudøvere, der opfylder de idrætslige kriterier, der er opstillet af TEAM Danmark, til at udstrække et hf-forløb over 3 år, opretholdes.

En hf-eksamen vil efterfølgende i GSK-systemet kunne suppleres med specifikke fag og niveauer, der stilles som adgangskrav fra videregående uddannelser.

- Der oprettes et særligt suppleringsstilbud med 2–3 A-niveau fag, specielt tilrettelagt for hf'ere med henblik på at forbedre deres reelle studiekompetence til lange videregående uddannelser.

7. Et nyt GSK-system

De gymnasiale suppleringskurser (GSK) henvender sig til personer, der har afsluttet en gymnasial eksamen – og dermed har opnået generel studiekompetence til videregående uddannelse – men som mangler specifikke kompetencer (fag og/eller niveauer) i forhold til adgangskravene på den konkrete videregående uddannelse.

Der etableres et nyt sammenhængende tilbud af suppleringskurser mellem gymnasiale uddannelser og videregående uddannelser med et fagtilbud og undervisningsforløb, der kan målrette og styrke overgangen til de videregående uddannelser. Ved etableringen af det nye system skal der koordineres i forhold til propædeutiske kurser på de videregående uddannelser og i forhold til de særlige adgangskurser til bestemte videregående uddannelser for ansøgere, der ikke har en adgangsgivende eksamen.

Det nye GSK skal lige som det nuværende være vederlagsfrit for deltagerne.

For at sikre afgrænsningen mellem GSK og den almindelige hf-enkeltfagsundervisning, som er belagt med deltagerbetaling, fastsættes følgende kriterier for adgang til GSK:

Adgang til GSK er fortsat betinget af, at en adgangsgivende gymnasial eksamen er bestået. Der er adgang til alle fag og niveauer, der optræder som adgangskrav til videregående uddannelser. GSK-forløbet skal, for at være vederlagsfrit, være påbegyndt senest 1. oktober to år efter afslutningen af den adgangsgivende eksamen.

· Med henblik på optagelse på videregående uddannelse skal det særlige gymnasiale indslusningskursus for fremmedsprogede (GIF) fortsat kunne udbydes som fagpakker i et 1-årigt suppleringsforløb for studerende, der i hjemlandet har aflagt en eksamen, der kan sidestilles med en dansk studentereksamen.

· For hf'ere gives en ny og særskilt adgang til suppleringsforløb, som rummer 2-3 fag på A-niveau, der ikke nødvendigvis er krævet som adgang til videregående uddannelse. Formålet hermed er at give den enkelte hf'er mulighed for at styrke sin generelle studiekompetence.

GSK-undervisning foregår i dag udelukkende på almengymnasiale uddannelsesinstitutioner.

· Det nye GSK skal også kunne gennemføres på erhvervsskoler efter reglerne om de erhvervsgymnasiale uddannelser.

· Den 1-årige hhx-uddannelse nedlægges. Denne uddannelse, som finder sted på handelsskolerne og for tiden optager knap 3.000 elever årligt, henvender sig til gymnasialt uddannede med studentereksamen eller hf-eksamen. Den 1-årige hhx-uddannelse har ingen funktion i forbindelse med studenters og hf'eres adgangsmuligheder til de videregående uddannelser, og der er i uddannelsen ikke krav om fag på A-niveau.

Nedlæggelsen af den 1-årige hhx-uddannelse, der er en dobbeltuddannelse, skal ses i lyset af nye og bedre muligheder inden for blandt andet de korte videregående uddannelser. Forbedret vejledning i forbindelse med nye fleksible skiftemuligheder mellem de 3-årige gymnasiale uddannelser skal også medvirke til rigtige valg fra starten og til eventuelle hurtige omvalg uden tab af tid. Hertil kommer, at elever i det almene gymnasium vil kunne benytte sig af valgfag fra hhx-uddannelsen. Den 1-årige hhx-uddannelse afvikles over en 2-årig periode.

· Samtidig får handelsskolerne mulighed for at tilbyde fagpakker med sigte på specifik supplerings- og forberedelse til erhvervsuddannelse inden for afgrænsede sektorer, som har langvarig praksis for ansættelse af elever, der har gennemført den 1-årige hhx. Suppleringsforløbene vil omfatte 2-3 udvalgte hhx-fag og vare ½ år.

8. Øvrige elementer

Der gives nye muligheder for at skifte imellem erhvervsrettede ungdomsuddannelser og erhvervsgymnasiale uddannelser. Hhx- og htx-elever vil således kunne blive optaget i et erhvervsuddannelsens grundforløb og få rabat efter nye og mere åbne principper for merit.

Ved skift fra en erhvervsuddannelse til hhx eller htx benyttes samme principper for merit og substitution som ved skift imellem de gymnasiale uddannelser indbyrdes. Det indebærer bl.a., at undervisningen i erhvervsuddannelsens grundforløb vil kunne træde i stedet for en del af den erhvervsrelaterede undervisning i henholdsvis hhx og htx.

9. Styring og økonomi

Generelt for alle gymnasiale uddannelser

Reformen udformes således, at der nationalt sikres en samlet uddannelsestid, og at uddannelsestiden for de enkelte fag fastsættes i form af faste timetal. Desuden sikres overalt i landet et minimumsudbud af studieretninger, ligesom der fastsættes minimumsregler for oprettelse af valghold.

Indførelse af nye arbejdsformer, herunder vægt på samspil mellem fagene og tværfagligt arbejde tilsiger, at der indføres et nyt begreb i de gymnasiale uddannelser, "uddannelsestid", for den samlede lærerstyret elevaktivitet, dvs. den tid, eleverne deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og i øvrige aktiviteter, der er styret af skolen. Der vil centralt blive fastlagt rammer for, i hvilket omfang forskellige arbejds- og tilrettelæggelsesformer skal anvendes. Det sker for at understøtte, at eleverne møder forskellige arbejdsformer og for at sikre, at al uddannelsestiden foregår som en lærerstyret aktivitet. Uddannelsestiden fastsættes for det almene gymnasium og for de erhvervsgymnasiale uddannelser svarende til det nuværende niveau. På hf fastsættes uddannelsestiden med en samlet udvidelse i forhold til niveauet i dag.

På baggrund heraf tilrettelægger amterne uddannelsesudbud og undervisning for det almene gymnasium og hf. Amtsrådet fastsætter de overordnede økonomiske rammer for såvel det almene gymnasium som for hf/hf-enkeltfag.

Det almene gymnasium

For det almene gymnasium tilgodeser de centralt fastlagte rammer, at alle gymnasieskoler sikres mulighed for udbud af en vis bredde. Alle offentlige skoler skal således udbyde mindst 4 forskellige studieretninger, heraf

- én studieretning med overvejende humanistisk-sproglige studieretningsfag,
- én studieretning med overvejende samfundsfaglige studieretningsfag og
- én studieretning med overvejende naturvidenskabelige studieretningsfag.

Hver skole forpligtes til at oprette mindst lige så mange studieretningshold som antallet af grundforløbshold i 1. g. Der skal oprettes mindst ét studieretningshold hhv. med overvejende humanistisk-sproglige studieretningsfag og ét med overvejende naturvidenskabelige studieretningsfag.

Amtsrådet skal sikre, at udbudet og oprettelsen af valgfag foregår hensigtsmæssigt. Amtsrådet koordinerer det samlede udbud og sikrer, at der ved mindst én af amtets gymnasieskoler sker udbud af mere specialiserede studieretninger som fx græsk og latin. Amtsrådet fastsætter principper for skolernes oprettelse af studieretninger og valgfag.

Rektor træffer afgørelse om oprettelse af konkrete studieretninger og valgfag.

Det 2-årige hf

For det 2-årige hf forudsættes der inden for hvert amt at være et bredt udbud af valgfag, der dækker de tre hovedområder humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab.

Fælles for alment gymnasium og hf

Den eksisterende timestyringsmodel for valgfag i det almene gymnasium og for hf ophæves, og der indføres en ordning, der sikrer, at der oprettes et valghold, hvis der er mindst 7, hhv. 10 tilmeldte elever, på skoler med hhv. under 400 elever og skoler med 400 elever og derover.

Hf-enkeltfag

For hf-enkeltfag videreføres den nuværende bestemmelse om, at amtsrådene er forpligtet til at sikre, at kvalificerede ansøgere inden for en rimelig tid og en rimelig geografisk afstand kan optages på den ønskede undervisning.

De erhvervsgymnasiale uddannelser

Erhvervsskolerne har som selvejende og taxameterstyrede institutioner stor frihed og fleksibilitet mht. udbud og tilrettelæggelse.

GSK

GSK vil fortsat være taxameterstyret fra staten.

Økonomi

Reformen af det almene gymnasium og hf gennemføres inden for det nuværende amtslige ressourceforbrug, ligesom den samlede reform af de erhvervsgymnasiale uddannelser og GSK gennemføres uden merudgifter for staten.

Inden for reformens rammer skabes der rum for en væsentlig øget samlet efteruddannelsesindsats for såvel lærere som ledere i størrelsesordenen 90 mio. kr. årligt.

10. Udviklingsprogram

Som led i gennemførelsen af reformen af de gymnasiale uddannelser iværksættes parallelt hermed et udviklingsprogram: *Fremtidens gymnasiale uddannelser – Udvikling og fornyelse*. Programmet gennemføres i samspil med skoler, amtskommuner og øvrige interessenter.

Følgende temaer vil indgå i udviklingsprogrammet for alle gymnasiale uddannelser:

Faglig, pædagogisk og organisatorisk fornyelse

- Styrkelse af forudsætningerne for at gennemføre den faglige, pædagogiske og organisatoriske fornyelse.
- Fokus på studiemiljøet i de gymnasiale uddannelser, herunder lektiecafé, tutorordning mv. med henblik på at mindske frafald.
- Fokus på den internationale dimension ved udformning af nye læreplaner.

Udvikling fra elev til studerende

- Etablering af udviklingsarbejde med studieboøger, så eleverne jævnlige formulerer egne faglige mål og efterfølgende evaluerer disse. Studieboøger vil kunne understøtte lærernes evaluering af eleverne.
- Etablering af udviklingsarbejde med gensidig evaluering, således at lærernes evaluering af elevernes udbytte af undervisningen suppleres med, at eleverne gennemfører evaluering af undervisningen.

Spredning af gode eksempler

- Udpegning af et antal skoler, der kan virke som formidlere af gode erfaringer i forbindelse med implementering af reformens intentioner.

Specifikt for de almengymnasiale uddannelser

- Udvikling af den naturvidenskabelige dannelse i samspil mellem de naturvidenskabelige fag og øvrige fag.

Specifikt for de erhvervsgymnasiale uddannelser

- Et generelt tema inden for de erhvervsgymnasiale uddannelser "Sundhed, motion og bevægelse".
- Etablering af udviklingsarbejde med selvstændigt nyt valgfag inden for innovation og iværksætteri i de erhvervsgymnasiale uddannelser.

Udviklingsprogrammet gennemføres over en 5-årig periode, hvorefter det vil blive evalueret.

En nærmere beskrivelse af udviklingsprogrammet fremgår af bilag 3 til aftalen.

11. Opfølgning

Partierne følger løbende aftalens implementering. Med henblik på at vurdere effekten af de forskellige initiativer gennemføres evalueringer, der forelægges for partierne. Evalueringen vil omfatte flere temaer, bl.a.:

- Vejledning af nye elever, tilmelding og optagelse
- Grundforløbet, herunder tilrettelæggelse og gennemførelse af almen studieforberedelse, hhv. studieområde
- Oprettelse af studieretninger og overgangen fra grundforløbet til studieretningsforløbet
- Anvendelse af forskellige arbejdsformer og udvikling i sammensætningen af elevernes uddannelsestid.
- Fagenes samspil i studieretningsforløbet, herunder studieretningsprojektet
- De nye prøve- og evalueringsformer
- De naturvidenskabelige fag i det almene gymnasium
- De nye redskaber til at mindske fraværet i de gymnasiale uddannelser.
- Udviklingsprogrammet for de gymnasiale uddannelser

Den førstnævnte devaluering gennemføres inden skoleåret 2005/06. Den endelige evaluering af reformen gennemføres efter 2. gennemløb, dvs. med udgangen af skoleåret 2008/09. Der udarbejdes devalueringsrapporter undervejs.

Undervisningsministeriet vil løbende følge aftalens udmøntning og fremlægge resultaterne for partierne.

BILAG 1

Mødepligt og oprykning til næste klasse Mødepligt I lovene for de gymnasiale uddannelser vil der blive indsat en bestemmelse, der fastslår, at eleverne har mødepligt, at tilsidesættelse heraf vil medføre reaktioner fra skolens side og kan medføre sanktioner. Det vil specielt blive understreget, at eleverne har pligt til at deltage aktivt i undervisningen.

Bestemmelsen vil indeholde en bemyndigelse, som overlader det til undervisningsministeren at fastsætte nærmere regler om mødepligten og pligten til aktiv deltagelse i undervisningen samt om sanktionerne i tilfælde af tilsidesættelse af mødepligten.

Denne bemyndigelse vil blive udnyttet i overensstemmelse med aftalens afsnit 3.5, således at:

- Rektor har en forpligtelse til at sikre, at der reageres tidligt på elevernes forsømmelser og er forpligtet til at sikre, at eleverne får den nødvendige vejledning, herunder at de bliver gjort opmærksom på skolens støttemuligheder.
- De nuværende bestemmelser om mødepligt suppleres med krav til den enkelte elev om at deltage aktivt i undervisningen, herunder aflevere skriftlige opgaver, der både kvantitativt, men også kvalitativt lever op til de fastsatte krav.
- De nuværende centralt fastsatte grænser for, hvornår en rektor eller forstander er forpligtet til at gribe ind over for fravær i det almene gymnasium og hf ophæves, således at der bliver ens regler for alle fire gymnasiale ungdomsuddannelser.
- De enkelte skoler fastsætter nærmere regler om mødepligt og fravær i deres studie- og ordensregler, og eleverne gøres bekendt hermed. Undervisningsministeriet vil udarbejde en vejledning, som skolerne kan gøre brug af, når de skal udarbejde de lokale studie- og ordensregler.

I uddannelseslovene vil den enkelte skoleledelse således blive pålagt at udforme studie- og ordensregler, der blandt andet skal indeholde principper om mødepligt og fravær samt beskrive konsekvenserne ved overtrædelse heraf.

Oprykning til næste klasse

Det fremgår af aftalens afsnit 3.5, at den nuværende "automatiske" oprykning afskaffes. Lovene for de gymnasiale uddannelser vil derfor indeholde en bestemmelse, som fastslår, at en elevs oprykning til næste klasse er betinget af et tilstrækkeligt udbytte af det hidtil gennemførte undervisningsforløb. Skolens ledelse tillægges beføjelse til i særlige tilfælde at forhindre oprykning.

Undervisningsministeren vil i lovene blive bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om rektor/forstanders ret til at nægte en elev oprykning. Rektor/forstander tillægges beføjelse til i særlige tilfælde at forhindre oprykning, hvis elevens gennemsnit er mindre end 6,0 af de karakterer, eleven har opnået ved skoleårets afslutning.

I overensstemmelse med loven om åbenhed og gennemsigtighed vil studie- og ordensreglerne være en del af de informationer, som skolen skal offentliggøre på sin hjemmeside.

Skolernes forvaltning af de nye bestemmelser om mødepligt og oprykning vil være underlagt Undervisningsministeriets tilsyn. For at vurdere effekten af bestemmelserne vil ministeriet specielt gennemføre en evaluering af de nye redskaber til at mindske fraværet i de gymnasiale uddannelser. Resultaterne af denne evaluering vil blive forelagt partierne, jf. aftalens kap. 11.

BILAG 2

Oversigt over bindinger mellem fagene

1. Det almene gymnasium

Oprettelse af studieretninger i det almene gymnasium

Obligatoriske fag og minimumsniveauer:

Fag på A-niveau	Fag på mindst B-niveau	Fag på mindst C-niveau
Dansk A	Engelsk B	Oldtidskundskab C
Historie A	Fortsættersprog B	Religion C
		Idræt C
		Matematik C
		Fysik C
		Samfundsfag C
		Kunstnerisk fag C

Desuden skal alle elever have mindst to af fagene biologi, kemi eller naturgeografi på mindst C-niveau.

Kravet om, at hver elev får mindst 4 fag på A-niveau, 3 fag på B-niveau og 7 fag på C-niveau betyder, at eleven gennem studieretningsfag og valgfag samlet skal udfylde yderligere 6 valgblokke [\[11\]](#), hvor

- 3 valgblokke anvendes til ét fag på mindst C-niveau og mindst to af fagene biologi, kemi eller naturgeografi på mindst C-niveau
- 3 valgblokke anvendes til at hæve 3 fag fra C-niveau til B-niveau og
- 2 valgblokke anvendes til at hæve 2 fag fra B-niveau til A-niveau.

B à A	Valgblok 1	Valgblok 2	
C à B	Valgblok 3	Valgblok 4	Valgblok 5
C	Valgblok 6	Valgblok 7	Valgblok 8

Nogle valgblokke anvendes til at danne studieretningen, mens resten udfyldes med valgfag på tværs af studieretningerne. Studieretningerne sammensættes af den enkelte skole ud fra kriterier omtalt nedenfor.

På grund af niveaukravet (mindst 4 fag på A-niveau, 3 fag på B-niveau og 7 fag på C-niveau) er der bindinger til, hvilke valgfag eleven kan vælge. Kravet om mindst ét naturvidenskabeligt fag på B-niveau betyder, at et valgfag C à B skal anvendes til at hæve et af de af fagene biologi, fysik, naturgeografi eller kemi, som eleven har, fra C-til B-niveau.

Eksempel på sammensætning af studieretningsfag og valgfag

Eksemplet gælder en elev, der har valgt en studieretning med studieretningsfagene kemi A, biologi B og matematik B. Ud over studieretningsfagene har eleven 2 valgfag, nemlig et valgfag på mindst C-niveau og valget af et fag, der skal hæves fra B-niveau til A-niveau. Ved dette valg kan eleven vælge mellem engelsk B, fortsættersprog B, biologi B eller matematik B. Grafisk kan det præsenteres således:

B à A	Kemi A	Frit valg	
C à B		Biologi B	Matematik B

C			Frit valgfag

Fagene i studieretningen er markeret med en gul farve. Valgfagene er markeret med blå. Bemærk, at der anvendes 3 valgblokke til at få kemi på A-niveau.

Kvalitetskrav for studieretninger

En studieretning består af 2 eller 3 fag. Studieretninger, som indeholder et begyndersprog eller et klassisk sprog på A-niveau som 3. fremmedsprog, omfatter kun 2 fag, der begge er på A-niveau. Alle andre studieretninger indeholder 3 fag, som kan være på AAA-, AAB-, ABB-, AAC- eller ABC-niveau.

Der sikres øgede muligheder for faglig fordybelse, fagsamarbejde og synergi mellem studieretningsfagene ved at indføre bindinger mellem to af fagene i en studieretning. Inden for studieretningen skal de to fag på højeste niveau (på AA- eller AB-niveau) være nærtstående og dermed rumme gode muligheder for et tæt fagligt samarbejde.

Bindinger mellem studieretningsfag:

- Biologi, fysik, kemi eller samfundsfag på A-niveau skal kombineres med matematik på mindst B-niveau.
- Matematik på A-niveau skal kombineres med et af fagene biologi, fysik, kemi eller samfundsfag på mindst B-niveau.
- Engelsk på A-niveau skal kombineres med enten samfundsfag på mindst B-niveau, med fortsættersprog på A-niveau eller med begyndersprog på A-niveau.
- Fortsættersprog (tysk eller fransk) på A-niveau skal kombineres med enten samfundsfag på mindst B-niveau eller med engelsk A eller begyndersprog på A-niveau.
- Et begyndersprog eller et klassisk sprog på A-niveau skal kombineres med et andet begyndersprog, engelsk A, fortsættersprog A eller klassisk sprog på A-niveau

· Musik på A-niveau skal kombineres med et andet kunstnerisk fag (billedkunst, dramatik eller film & tv.) på B-niveau, engelsk A, et fortsættersprog A eller med matematik eller fysik på mindst B-niveau.

Kvalitetskrav til uddannelsen

Krav om B-niveau i et naturvidenskabeligt fag:

Alle elever (på nær elever med 4 fremmedsprog, dvs. elever, der har engelsk B, fortsættersprog B og en studieretning med to begyndersprog A eller har engelsk B, begyndersprog A, latin A og græsk A), skal mindst have ét af fagene biologi, fysik, naturgeografi eller kemi på mindst B-niveau.

Udbud af studieretninger

Dermed kan skolerne tilbyde følgende studieretninger:

<u>Studieretningsfag 1</u> <i>A-niveau</i> <i>kun ét af nedenstående fag indgår</i>	<u>Studieretningsfag 2</u> <i>mindst B-niveau</i> <i>kun ét af nedenstående fag indgår</i>	<u>Studieretningsfag 3</u> <i>mindst C-niveau</i>
Biologi A Fysik A Kemi A Samfundsfag A	Matematik	Vælges af skolen
Matematik A	Fysik Kemi Biologi Samfundsfag	Vælges af skolen

Engelsk A	Samfundsfag Fortsættersprog A	Vælges af skolen
Engelsk A	Begyndersprog A	Hvis begyndersprog er 3. fremmedsprog er der ikke et 3. fag. Ellers vælges det af skolen.
Fortsættersprog A	Begyndersprog A	Hvis begyndersprog er 3. fremmedsprog er der ikke et 3. fag. Ellers vælges det af skolen.
Fortsættersprog A	Samfundsfag Engelsk A	Vælges af skolen
Begyndersprog A Klassiske sprog A	Begyndersprog A Klassiske sprog A Fortsættersprog A Engelsk A	Hvis begyndersprog er 3. fremmedsprog er der ikke et 3. fag. Ellers vælges det af skolen
Musik A	Fortsættersprog A Engelsk A Fysik Matematik Kunstnerisk fag	Vælges af skolen

Begyndersprog er spansk, italiensk, russisk, tysk som begyndersprog og fransk som begyndersprog.
Klassiske sprog er latin eller græsk.

Kunstneriske fag er billedkunst B, dramatik B eller film & tv B.

Det tredje fag skal kunne samarbejde med fag 1 og 2 om et studieretningsprojekt

I bilag 1 er angivet en række eksempler på studieretninger

Bilag 1. Eksempler på studieretninger

Eksempel 1-11 vedrører elever, der har valgt fortsættersprog:

1. Matematik A, fysik B, filosofi C (med kemi C, biologi C)

B à A	Matematik A	Frit valg	
C à B		Fysik B	Frit valg
C	Filosofi C	Kemi C	Biologi C

2. Matematik A, fysik A, kemi B (med kemi C og biologi C)

B à A	Matematik A	Fysik A	
C à B			Kemi B
C	Frit valg	Kemi C	Biologi C

3. Samfundsfag A, matematik B, naturgeografi C (med biologi C)

B à A	Samfundsfag A	Frit valg	

C à B		Matematik B	Naturvidenskab B
C	Frit valg	Naturgeografi C	Biologi C

4. Tysk fortsætter A, fransk begynder A (med naturgeografi C og biologi C)

B à A	Fransk begynder A	Tysk fort. A	
C à B		Frit valg	Naturvidenskab B
C		Biologi C	Naturgeografi C

5. Latin A, græsk A (med biologi C og naturgeografi C)

B à A	Latin A	Græsk A	
C à B			Naturvidenskab B
C		Biologi C	Naturgeografi C

NB: Timerne i oldtidskundskab C indgår som en del af græsk A

6. Samfundsfag A, tysk fortsætter A, matematik B (med naturgeografi C og kemi C)

B à A	Samfundsfag A	Tysk fortsætter A	
C à B		Matematik B	Naturvidenskab B
C	Frit valg	Naturgeografi C	Kemi C

7. Biologi A, kemi B, matematik B

B à A	Biologi A	Frit valg	
C à B		Kemi B	Matematik B
C			Frit valg

8. Musik A, engelsk A, dramatik B med biologi C og naturgeografi C

B à A	Engelsk A	Musik A	
C à B	Dramatik B		Naturvidenskab B
C		Biologi C	Naturgeografi C

9. Engelsk A, fortsættersprog A, naturgeografi B (med biologi C)

B à A	Engelsk A	Fortsættersprog A	
C à B	Naturgeogr. B	Frit valg	Frit valg
C		Biologi C	Frit valg

10. Engelsk A, begynder A (med biologi C og kemi C)

B à A	Begyn.sprog A	Engelsk A	
C à B		Frit valg	Naturvidenskab B
C		Biologi C	Kemi C

11. Engelsk A, samfundsfag A, matematik B (med biologi C og kemi C)

B à A	Engelsk A	Samfundsfag A	

C à B	Matematik B		Naturvidenskab B
C	Frit valg	Biologi C	Kemi C

Eksempel 12-20 vedrører elever, der har valgt begyndersprog A som 2. fremmedsprog:

12. Matematik A, fysik B, filosofi C (med biologi C og kemi C)

B à A	Matematik A	Begyndersprog A	
C à B		Fysik B	Frit valg
C	Filosofi C	Kemi C	Biologi C

13. Matematik A, fysik A, kemi B (Bemærk 5 A, 2 B, 7 C) (med biologi C)

B à A	Matematik A	Fysik A	Begyndersprog A
C à B			Kemi B
C	Biologi C		

14. Samfundsfag A, matematik B, naturgeografi C (med biologi C)

B à A	Samfundsfag A	Begyndersprog A	
C à B		Matematik B	Naturvidenskab B
C	Frit valg	Naturgeografi C	Biologi C

15. Fransk begynder A, begyndersprog A (med biologi C og naturgeografi C)

B à A	Fransk begynder A	Begyndersprog A	
C à B		Frit valg	Naturvidenskab B
C		Biologi C	Naturgeografi C

16. Latin A, græsk A (5 A, 1 B, 8C) (med biologi C og kemi C)

B à A	Latin A	Græsk A	Begyndersprog A
C à B			
C		Biologi C	Kemi C

NB: Timerne i oldtidskundskab C indgår som en del af græsk A

Studieretningen giver ikke plads til naturvidenskab B

17. Biologi A, kemi B, matematik B

B à A	Biologi A	Begyndersprog A	
C à B		Kemi B	Matematik B
C			Frit valg

18. Musik A, matematik B, psykologi C (med biologi C og naturgeografi C)

B à A	Musik A	Begyndersprog A	
C à B		Matematik B	Naturvidenskab B
C	Psykologi C	Biologi C	Naturgeografi C

19. Engelsk A, Begyndersprog A, naturgeografi B (med kemi C)

B à A	Engelsk A	Begyndersprog A	
C à B	Naturgeogr. B	Frit valg	Frit valg
C		Kemi C	Frit valg

20. Samfundsfag A, Engelsk A, matematik B (5A, 2 B, 7 C) (med biologi C og kemi C)

B à A	Samfundsfag A	Engelsk A	Begyndersprog A
C à B		Matematik B	Naturvidenskab B
C		Biologi C	Kemi C

2. HHX

Skolerne kan kombinere studieretninger ud fra følgende skema, som skal læses vandret, dvs. at fagene i kolonne 2 er mulige partnere for det fag, der nævnes i kolonne 1:

Studieretningsfag 1 <i>A-niveau</i>	Studieretningsfag 2 <i>mindst B-niveau</i>	Studieretningsfag 3 <i>mindst C-niveau</i>
Erhvervsøkonomi A	Afsætning A Matematik B eller A Informationsteknologi B (evt. A)	Vælges af skolen
Afsætning A	Erhvervsøkonomi A International økonomi A Fremmedsprog B eller A Informationsteknologi B (evt. A)	Vælges af skolen
International økonomi A	Afsætning A Fremmedsprog B eller A Matematik B eller A	Vælges af skolen
Tysk fortsættersprog A Fransk fortsættersprog A	Begyndersprog A	Intet 3. fag

Begyndersprog er spansk, italiensk, russisk, tysk som begyndersprog og fransk som begyndersprog.

3. HTX

Skolerne kan kombinere studieretninger ud fra følgende skema, som skal læses vandret, dvs. at fagene i kolonne 2 er mulige partnere for det fag, der nævnes i kolonne 1:

Studieretningsfag 1 <i>A-niveau</i>	Studieretningsfag 2 <i>mindst B-niveau</i>	Studieretningsfag 3 <i>mindst C-niveau</i>
Matematik A	Fysik A Kemi A Biologi B Informationsteknologi B	Vælges af skolen

Teknologi A	Samfundsfag B Informationsteknologi B Design B	vælges af skolen
Kommunikation A	Samfundsfag B Design B Engelsk A	vælges af skolen

Informationsteknologi kan ikke vælges af elever fra studieretningen "Kommunikation"

4. HF

Uddannelsesforløbet

Hf-uddannelsen skal være karakteriseret ved stor fleksibilitet, og der er derfor - ud over de obligatoriske faggrupper - ikke indlagt obligatoriske bindinger mellem fagene. Der skabes dog mulighed for, at det enkelte hf-kursus kan tone uddannelsen ved at binde valgfag sammen og udbyde fagpakker - og derved begrænse kursisternes frie valgmuligheder.

Faggrupperne

I det 2-årige hf indføres 2 obligatoriske faggrupper, der skal sikre et udvidet samarbejde og sammenhæng mellem de involverede fag.

Det er:

Kultur- og samfundsfaggruppen, der består af fagene historie (B), religion (C), samfundsfag (C).

Den naturvidenskabelige faggruppe, som består af fagene biologi, geografi og kemi (alle C)

I faggrupperne opstilles såvel mål for faggruppen samlet som for fagene enkeltvis.

Mulighed for toning af valgfagene

Det enkelte hf-kursus får mulighed for at udbyde pakker af valgfag og derved tone uddannelsen, så der tages hensyn til de vidensområder, som hf'erne bliver mødt med på de videregående uddannelser, de typisk vælger. Det kan fx ske under overskrifter som Sprog, Sundhed, Miljø eller Pædagogik.

BILAG 3

Fremtidens gymnasiale uddannelser - Udvikling og fornyelse

Skole- og kompetenceudvikling ved reformen af de gymnasiale uddannelser.

Reformen af de gymnasiale uddannelser indeholder tre overordnede mål:

- Uddannelsernes studieforberedende funktion skal styrkes. Derfor skal der lægges større vægt på fagligheden i uddannelserne og på studenternes reelle studiekompetence, dvs. på deres muligheder for at gennemføre en videregående uddannelse.
- De forskellige uddannelsers almindelige funktion skal opdateres og udbygges. Derfor skal der foretages en indholdsmæssig fornyelse af fagene, der skal stilles krav om øget samspil mellem fagene, og naturvidenskabelige dimensioner skal have en mere markant plads i det almene gymnasium og i hf.
- De fire uddannelser skal fortsat have hver sin klare profil, der understreges gennem fagrække og indhold. Uddannelserne skal tage udgangspunkt i de unges forudsætninger og interesser og vil udgøre valgmuligheder, der bidrager til at motivere, engagere og aktivere de unge og dermed styrke deres faglige udbytte. Fleksibiliteten mellem de enkelte uddannelser skal øges. Derfor skal de 3-årige uddannelser opbygges med fælles struktur, og der skal være valgfag på tværs af alle fire uddannelser. Samtidig skal profilen for den enkelte uddannelse skærpes.

I aftalen lægges der op til en fornyelse og udvikling af de gymnasiale uddannelser på en lang række områder. I tilknytning til aftalen gennemføres et udviklingsprogram, der snarest skal færdiggøres og endeligt besluttet af forligspartierne. Udviklingsprogrammet vil omfatte:

Fælles for de gymnasiale uddannelser

Faglig og pædagogisk fornyelse:

- Bedre samspil mellem fagene med særligt fokus på fagenes samspil i grundforløbet, studieretningsforløbet samt almen studieforberedelse (det almene gymnasium), studieområdet (de erhvervsgymnasiale uddannelser) og faggrupperne på hf
- Styrkelse af elevernes studiemiljø gennem udvikling af værkstedsundervisning, mentorordninger og lektiecafe mm. blandt andet med vægt på at styrke elevernes muligheder for at bryde sociale barrierer.

· Fokus på den internationale dimension ved udformning af nye læreplaner.

Udvikling fra elev til studerende

· Nye arbejdsformer, herunder teamsamarbejde, virtuelle arbejdsformer og projektarbejdsformen med henblik på at øge elevernes selvstændighed og studiekompetence.

· Anvendelse af nye prøve- og evalueringsformer, der sikrer at forskellige kompetencer dokumenteres, herunder forsøg med studiebøger, således at eleverne jævnlige formulerer egne faglige mål og efterfølgende evaluerer disse.

· Styrkelse af den gensidige evalueringskultur, således at indhøstede erfaringer med forløbet af undervisningen og udbyttet heraf indgår i såvel elevernes som lærernes fortsatte planlægningsarbejde for efterfølgende forløb, herunder udarbejdelse af studiebog.

Organisatorisk fornyelse, herunder

· Uddelegering af ledelseskompetencer til fagteams og enkeltpersoner

· Samarbejde, samordnet drift eller samdrift af flere institutioner.

· Gennemførelse af undervisningsforløb uden mure i form af egentlig fjernundervisning

Spredning af gode eksempler

· Udpegning af et antal skoler, der kan virke som formidlere af gode erfaringer i forbindelse med implementering af reformens intentioner.

Specifikt for de almen-gymnasiale uddannelser

· Udvikling af den naturvidenskabelige dannelse i samspil mellem de naturvidenskabelige fag og øvrige fag

Specifikt for de erhvervsgymnasiale uddannelser:

· Et generelt tema inden for de erhvervsgymnasiale uddannelser "Sundhed, motion og bevægelse".

· Etablering af udviklingsarbejde med selvstændigt nyt valgfag inden for innovation og iværksætteri.

Desuden iværksættes andre udviklingsarbejder om

.

· Samarbejde med det lokale erhvervsliv, aftagerinstitutioner mv.

· Styrkelse af uddannelsernes internationale perspektiv i samspil med det lokale og det nationale niveau.

Udviklingsprogrammet gennemføres over en 5-årig periode fra 1. januar 2005 og evalueres løbende sammen med implementering af reformen.

Organisering og forankring

Udviklingsprogrammet skal sigte bredt og så vidt muligt inddrage alle skoler.

De konkrete efteruddannelseskurser tænkes forankret lokalt, fx som skoleudviklingsprojekter, som

samarbejdsprojekter mellem forskellige skoleformer i lokalsamfundet eller som regionale projekter i amterne.

Efteruddannelsesprojekterne skal i vid udstrækning tage udgangspunkt i de erfaringer, der findes på de enkelte skoler og i de erfaringer, der er opnået under udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser.

Der afsættes i alt 25 mio. kr. til gennemførelse af udviklingsprogrammet.

---

[11] I en valgblok er der plads til et fag på C-niveau, til at hæve et C-niveau til et B-niveau (C à B) eller til at hæve et B-niveau til et A-niveau (B à A). Bemærk, at når et fag hæves fra C à B falder der et fag på C-niveau bort.

Tilsvarende forsvinder et fag på B-niveau, når et B-niveau gennem en valgblok B à A hæves til A-niveau.

Når et fag hæves fra fx C-niveau til A-niveau, anvendes der 2 valgblokke (nemlig én blok C à B og én blok B à A).

Faget afsluttes normalt først på det højeste niveau, eleven har faget på.